EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 29.6.2021
COM(2021) 337 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Izčrpno poročilo Evropskemu parlamentu in Svetu o uporabi jamstva EU Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI) in delovanju jamstvenega sklada Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI)

Kazalo

1. Uvod **2**
2. Jamstvo EU **3**
3. Uporaba jamstva EU **5**
3.1 Del za infrastrukturo in inovacije 6
3.1.1 Dolžniški portfelj dela za infrastrukturo in inovacije 7
3.1.2 Lastniški portfelj dela za infrastrukturo in inovacije 7
3.2 Del za MSP 8
3.2.1 Dolžniški portfelj dela za MSP 9
3.2.2 Lastniški portfelj dela za MSP 9
4. Delovanje Jamstvenega sklada EU v okviru EFSI **10**
4.1 Mehanizem za oblikovanje rezervacij Jamstvenega sklada 10
4.2 Letni in kumulativni tokovi 11
4.3 Sestava in ključne značilnosti portfelja 11
4.4 Donosnost 12
4.5 Ocena ustreznosti ciljne stopnje in ravni sredstev Jamstvenega sklada 12
5. Sklepi **13**

1. Uvod

Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI) je bil ustanovljen leta 2015 skupaj z Evropskim svetovalnim vozliščem za naložbe (EIAH) in Evropskim portalom naložbenih projektov (EIPP) v skladu z Uredbo (EU) 2015/1017 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. junija 2015 o spremembi uredb (EU) št. 1291/2013 in (EU) št. 1316/2013[1] (uredba o EFSI), da bi se z mobilizacijo zasebnega financiranja spodbudile naložbe v Uniji. Sporazum o upravljanju EFSI in odobritvi jamstva EU (v nadaljnjem besedilu: sporazum o EFSI) sta Komisija in Evropska investicijska banka (EIB) podpisali 22. julija 2015.

Sporazum o EFSI je bil večkrat spremenjen in popravljen:

- **Prva** sprememba in prilagoditev sporazuma o EFSI je bila podpisana 21. julija 2016, pri čemer sta bila dodana dva nova produkta v okviru dela za MSP: lastniški produkt dela za MSP in okrepitev jamstva EaSI[2].

- **Druga** sprememba in prilagoditev sporazuma o EFSI je bila podpisana 21. novembra 2017, pri čemer so bili trije produkti jamstva v okviru dela za MSP iz strukture začasne okrepitve (prednostna obravnava) preoblikovani v strukturo stalne okrepitve (dodatek), dodan pa je bil tudi nov produkt dela za MSP, tj. okrepitev jamstvenega instrumenta za kulturne in ustvarjalne sektorje.

- Uredba o EFSI je bila leta 2017 spremenjena z Uredbo (EU) 2017/2396 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2017 o spremembi uredb (EU) št. 1316/2013 in (EU) 2015/1017 v zvezi s podaljšanjem obstoja Evropskega sklada za strateške naložbe ter uvedbo tehničnih izboljšav za ta sklad in Evropsko svetovalno vozlišče za naložbe[3] (v nadaljnjem besedilu: uredba o EFSI 2.0). Z uredbo o EFSI 2.0 se je med drugim povečal obseg jamstva EU in prilagodila ciljna stopnja rezervacij. **Tretja** sprememba in prilagoditev sporazuma o EFSI je bila podpisana 9. marca 2018, da bi odražala uredbo o EFSI 2.0.

- **Četrta** sprememba in prilagoditev sporazuma o EFSI je bila podpisana 20. decembra 2018, da bi povečali prispevek sklada EFSI k obstoječim produktom dela za MSP in dodali dva nova produkta dela za MSP (produkt kombiniranja EFSI in produkt zasebnega kredita EFSI za MSP).

- **Peta** sprememba in prilagoditev sporazuma o EFSI je bila podpisana 27. marca 2020, da bi med drugim povečali prispevek sklada EFSI k obstoječim produktom dela za MSP in dodali dva nova produkta dela za MSP (produkt evropskega ukrepa za povečanje tveganega kapitala (ESCALAR) ter produkt izobrazbe in usposobljenosti).

[1] UL L 169, 1.7.2015, str. 1.
[2] Program Evropske unije za zaposlovanje in socialne inovacije.
[3] UL L 345, 27.12.2017, str. 34.

- Kot odziv, pri katerem se je upošteval gospodarski vpliv virusa COVID-19, sta bili 27. aprila 2020 podpisani **šesta** sprememba in prilagoditev sporazuma EFSI, da bi spremenili namembnost virov iz portfelja lastniškega kapitala dela za infrastrukturo in inovacije na ravni nacionalnih spodbujevalnih bank ter določenih obstoječih produktov dela za MSP v podporo odobravanju posojil za obratni kapital podjetjem, ki jih je prizadel COVID-19.

  V zvezi s tem je bilo jamstvo EU, dodeljeno za okrepitev jamstvene sheme za posojila v okviru programa COSME, povečano na 1 484 milijonov EUR, jamstvo EU, dodeljeno za okrepitev sheme SMEG programa InnovFin, pa je bilo povečano na 1 400 milijonov EUR.

Člen 18(3)(b) uredbe o EFSI določa, da Komisija do 30. junija 2018 in nato vsaka tri leta objavi izčrpno poročilo o uporabi jamstva EU in delovanju Jamstvenega sklada.

Ciljno obdobje EFSI se je končalo 31. decembra 2020. Podpisi že odobrenih operacij EFSI se lahko izvedejo do 31. decembra 2022, operativno spremljanje pa se bo nadaljevalo do poplačila vseh operacij financiranja in naložbenih operacij, podprtih z jamstvom EU.

Presečni datum za podatke iz tega poročila je 31. december 2020.

2. Jamstvo EU

Unija zagotovi EIB brezpogojno, nepreklicno jamstvo na prvi poziv za operacije financiranja in naložbene operacije v okviru EFSI. Z zagotavljanjem večjega prevzemanja tveganj za EIB jamstvo EU omogoča povečanje obsega bolj tveganih projektov, ki jih podpirajo operacije financiranja in naložbene operacije EIB v okviru dela za infrastrukturo in inovacije, in s tem pomaga pri odpravljanju nedelovanja trga in neoptimalnih naložbenih okoliščin. Jamstvo EU omogoča tudi večji obseg posojil in večje število podjetij, ki bodo zajeta v del za MSP Evropskega investicijskega sklada (EIS), in s tem olajša dostop do financiranja[4] za MSP ter manjša podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo.

Del splošnih dejavnosti EFSI krije jamstvo EU, del pa se izvaja na lastno tveganje EIB. Začetno vplačilo za jamstvo EU je znašalo 16 milijard EUR iz proračuna Unije, dopolnjeno pa je bilo z dodelitvijo lastnih sredstev EIB v višini 5 milijard EUR. Ta zneska sta se z uredbo o EFSI 2.0 povečala na 26 milijard EUR oziroma 7,5 milijarde EUR.

Narava jamstva EU se obnavlja do konca leta 2022, kar pomeni, da se kritje jamstva EU lahko da na voljo za nove operacije po odplačilu obstoječih pod pogojem, da jamstvo EU nikoli ne

[4] Člen 3 uredbe o EFSI.

preseže 26 milijard EUR in da skupna neto plačila iz splošnega proračuna Unije v okviru jamstva EU ne presežejo 26 milijard EUR.

Jamstvo EU krije operacije financiranja in naložbene operacije, ki jih podpišeta EIB v okviru dela za infrastrukturo in inovacije ter EIS v okviru dela za MSP. Začetna razdelitev med obema deloma je bila do največ 13,5 milijarde EUR za del za infrastrukturo in inovacije in do največ 2,5 milijarde EUR za del za MSP. Usmerjevalni odbor EFSI se je glede na velik odziv na del za MSP odločil za okrepitev slednjega s prerazporeditvijo 500 milijonov EUR iz dela za infrastrukturo in inovacije v del za MSP v juliju 2016. Uredba o EFSI 2.0 je dodatno povečala delež dela za MSP in tako določila mejni znesek v višini 6,5 milijarde EUR, ki bi ga usmerjevalni odbor lahko prilagodil na največ 9 milijard EUR[5] (preglednica 1).

Usmerjevalni odbor EFSI je aprila 2020 kot odziv na pandemijo COVID-19 odobril prenos 250 milijonov EUR iz portfelja lastniškega kapitala dela za infrastrukturo in inovacije na ravni nacionalnih spodbujevalnih bank v del za MSP, da bi povečal zmogljivost instrumentov, namenjenih malim in srednjim podjetjem, ki jih je prizadel COVID-19.

Preglednica 1 – Razdelitev jamstva EU in njegov razvoj skozi čas

(v milijardah EUR)	Leto	Del za infrastrukturo in inovacije	Del za MSP	Jamstvo EU skupaj	Lastna sredstva EIB	EFSI skupaj
EFSI 1.0	2015	13,5	2,5	**16,0**	5,0	**21,0**
Prilagoditev EFSI 1.0	2016	13,0	3,0	**16,0**	5,0	**21,0**
EFSI 2.0	2018	19,5	6,5	**26,0**	7,5	**33,5**
Prilagoditev EFSI 2.0	2020	19,25	6,75	**26,0**	7,5	**33,5**

Vir: službe Komisije

Odziv EFSI na krizo zaradi COVID-19

[5] Člen 11(3) uredbe o EFSI.

EFSI je po izbruhu pandemije COVID-19 v začetku leta 2020 sodeloval v usklajenem odzivu Evrope, ki naj bi ublažil socialno-ekonomske posledice krize zaradi COVID-19. EIS je s sredstvi, sproščenimi iz sklada EFSI, finančnim posrednikom zagotovil jamstvo v višini 2,2 milijarde EUR ter tako dal na voljo 8 milijard EUR za financiranje podjetij, vključno z mikro- in socialnimi podjetji ter malimi in srednjimi podjetji v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih.

Poleg tega se je usmerjevalni odbor EFSI aprila 2020 odločil, da z namenom najhitrejšega zagotavljanja podpore končnim upravičencem poenostavi postopek odobritve določenih operacij znotraj programov financiranja zaradi COVID-19 v okviru dela za infrastrukturo in inovacije.

Svet direktorjev EIB je na primer maja 2020 odobril transakcijo EFSI za podporo nemškemu podjetju BioNTech SE z dolžniškim financiranjem v višini 100 milijonov EUR za razvoj in proizvodnjo cepiva proti COVID-19. Podjetje je tako lahko razširilo svoje proizvodne zmogljivosti, da bi lahko v odziv na pandemijo čim hitreje dostavilo cepivo po vsem svetu.

3. Uporaba jamstva EU

Ta oddelek vsebuje pregled uporabe jamstva EU v okviru različnih dejavnosti, ki jih podpira EFSI. Jamstvo EU zajema različne produkte v okviru dveh delov: za infrastrukturo in inovacije ter za MSP.

Do konca leta 2020 je skupina EIB (EIB in EIS) odobrila 1 549 operacij v okviru EFSI za skupno financiranje v višini 103 milijarde EUR. 1 421 teh operacij je že bilo podpisanih konec leta 2020, in sicer za skupno financiranje v višini 82,7 milijarde EUR. Pričakuje se, da bodo odobrene operacije mobilizirale naložbe v višini 545,3 milijarde EUR (od česar skupne naložbe že podpisanih operacij znašajo 479,5 milijarde EUR) v vseh državah članicah EU in za vse cilje, določene v uredbi o EFSI, pri čemer je več kot polovica dodeljena raziskavam, razvoju in inovacijam, malim in srednjim podjetjem ter podjetjem s srednje veliko tržno kapitalizacijo (slika 1).

Slika 1: Naložbe EFSI, mobilizirane za podpisane operacije (glede na sektor, december 2020)

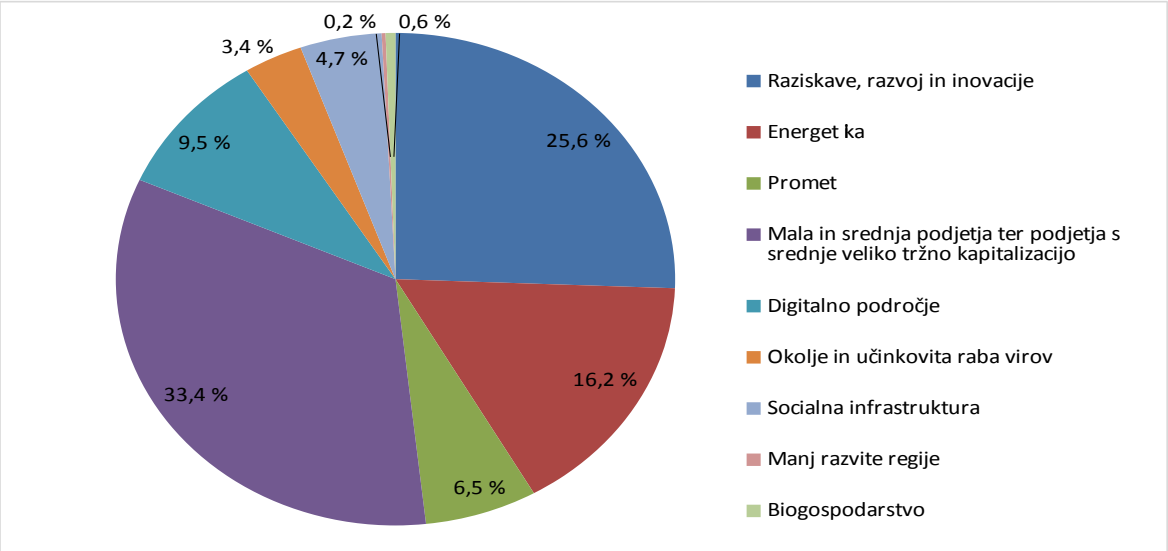

Vir: službe Komisije

Ob koncu leta 2020 je izpostavljenost proračuna EU iz naslova morebitnih plačil v prihodnosti v okviru jamstva EU v smislu podpisanih operacij (izplačanih in neizplačanih) znašala 24,1 milijarde EUR, skupna neporavnana izplačana izpostavljenost, ki jo krije jamstvo EU, pa je znašala skoraj 18,9 milijarde EUR.

Do 31. decembra 2020 je bilo unovčeno jamstvo EU v okviru dela za infrastrukturo in inovacije za skupni znesek 80,4 milijona EUR. Unovčenih je bilo še dodatnih 5,0 milijonov EUR za stroške financiranja EIB, 77,4 milijona EUR za prilagoditve vrednosti operacij v zvezi z lastniškim kapitalom ter 3,9 milijona EUR za stroške izterjatve in izterljive upravne stroške EIB.

Do konca leta 2020 je bilo v okviru dela za MSP unovčeno jamstvo EU za skupni znesek 45,6 milijona EUR, ki je bil uporabljen za nakup neeurskih valut za zavarovanje pred tveganji.

3.1 Del za infrastrukturo in inovacije

V okviru dela za infrastrukturo in inovacije dodeljevanje operacij EIB portfelju dolžniških ali lastniških instrumentov temelji na sistemu EIB za bonitetno oceno posojil in standardni oceni tveganja EIB. V okviru dela za infrastrukturo in inovacije je jamstvo EU v najvišjem znesku 19,25 milijarde EUR razdeljeno na naslednji postavki:

- do 15,24 milijarde EUR za operacije v zvezi z dolžniškim kapitalom,
- do 4,01 milijarde EUR za operacije v zvezi z lastniškim kapitalom.

Do 31. decembra 2020 je EIB v okviru dela za infrastrukturo in inovacije podpisala 629 operacij za skupno financiranje v višini 57,2 milijarde EUR, kar bo po pričakovanjih mobiliziralo naložbe v višini 278,2 milijarde EUR v vseh državah članicah EU.

3.1.1 Dolžniški portfelj dela za infrastrukturo in inovacije

Dolžniški portfelj dela za infrastrukturo in inovacije vključuje vse operacije v zvezi z dolžniškim kapitalom, ki so bile podpisane in niso bile odpovedane. EIB za vsako operacijo opravi standardno oceno tveganja, ki vsebuje izračun stopnje verjetnosti neizpolnitve obveznosti in stopnjo izterjave, pri tem pa ne upošteva jamstva EU (tako je razvidno splošno tveganje transakcije[6]). Operacije, ki jih podpira jamstvo EU, so običajno bolj tvegane kot običajne operacije EIB, tako da spadajo na področje *posebnih dejavnosti*[7]. Manj tvegane transakcije se lahko vključijo v portfelj EFSI, če je jasno dokazana visoka dodana vrednost in je njihova vključitev v skladu z merilom zagotavljanja dodatnosti.

V okviru dolžniškega portfelja dela za infrastrukturo in inovacije proračun Unije zagotavlja 100-odstotno jamstvo za del prve izgube za dolžniški portfelj, ki ga izvaja EIB v okviru EFSI. Del prve izgube naj bi bil približno 25 % za standardni dolžniški portfelj dela za infrastrukturo in inovacije ter 33 % za hibridni dolžniški portfelj dela za infrastrukturo in inovacije[8] v obsegu celotnega portfelja operacij, ki jih financira EIB ob koncu naložbenega obdobja, preostalo tveganje pa v celoti nosi EIB.

Jamstvo EU se lahko unovči v primeru neplačila s strani dolžnikov EIB ali če pride do postopka prestrukturiranja, in sicer za kritje izgub zaradi prestrukturiranja pri operacijah v zvezi z dolžniškim kapitalom.

Dolžniške operacije EIB ustvarjajo prihodke, določene v skladu z metodologijo EIB za oblikovanje cen. Prihodki, povezani s tveganjem, se razdelijo med Unijo in EIB na podlagi načel delitve tveganja in prihodkov, določenih v sporazumu o EFSI, v skladu s katerimi jamstvo EU krije celotni del prve izgube, celotno preostalo tranšo tveganja pa obdrži EIB.

Do 31. decembra 2020 je bilo podpisanih 460 operacij v zvezi z dolžniškim kapitalom, od tega 403 standardne dolžniške operacije in 57 hibridnih dolžniških operacij, v okviru dela za infrastrukturo in inovacije za skupno financiranje v višini 50,3 milijarde EUR.

---

6 Priloga II k uredbi o EFSI, točka 6.

7 Statut EIB, člen 16.

8 Hibridni razdelek v okviru dolžniškega portfelja dela za infrastrukturo in inovacije je bil ustvarjen za namene posebnih operacij, kot so operacije za delitev tveganja, ki jih EIB v celoti prenese na finančne posrednike, vrednostni papirji s premoženjskim kritjem itd. Dne 31. decembra 2020 je znašalo jamstvo EU, dodeljeno temu portfelju, 2 milijardi EUR.

3.1.2 Lastniški portfelj dela za infrastrukturo in inovacije

Lastniški portfelj dela za infrastrukturo in inovacije vključuje vse podpisane in neodpovedane operacije v zvezi z lastniškim kapitalom. Za ta portfelj se jamstvo EU lahko uporablja za podporo neposrednim naložbam v posamezna podjetja ali projekte (neposredne naložbe v zvezi z lastniškim kapitalom) oziroma financiranju skladov ali podobnih portfeljskih tveganj (portfelj v zvezi z lastniškim kapitalom).

EIB opravi standardno oceno in ugotovi, ali operacija vključuje tveganja v zvezi z lastniškim kapitalom ali ne, ne glede na njeno pravno obliko ali poimenovanje.

EIB v okviru standardnega portfelja lastniškega kapitala dela za infrastrukturo in inovacije vlaga po načelu enakovrednosti z jamstvom EU. Jamstvo EU krije 50 % za vse operacije v zvezi z lastniškim kapitalom, vključene v standardni portfelj lastniškega kapitala dela za infrastrukturo in inovacije, preostalih 50 % pa obdrži EIB.

Jamstvo EU se lahko unovči za kritje negativnih prilagoditev vrednosti, realiziranih izgub ob odsvojitvi in stroškov financiranja, ki jih ima EIB, za del naložb v lastniški kapital, za katere jamči EU.

Prihodki, ki jih je mogoče pripisati jamstvu EU in se prejmejo iz naslova standardnega portfelja lastniškega kapitala dela za infrastrukturo in inovacije, se uporabljajo za plačilo jamstvu EU.

S tretjo spremembo in prilagoditvijo sporazuma o EFSI z dne 9. marca 2018 so bili poleg standardnega portfelja lastniškega kapitala dela za infrastrukturo in inovacije vzpostavljeni še portfelj lastniškega kapitala dela za infrastrukturo in inovacije na ravni nacionalnih spodbujevalnih bank. Jamstvo EU na osnovi portfelja krije 95 % dela prve izgube, preostalih 5 % in tudi celotno preostalo tveganje pa obdrži EIB.

Do 31. decembra 2020 je bilo podpisanih 169 operacij v zvezi z lastniškim kapitalom, od tega 163 standardnih lastniških operacij in 6 lastniških operacij na ravni nacionalnih spodbujevalnih bank, v okviru dela za infrastrukturo in inovacije za skupno financiranje v višini 6,9 milijarde EUR.

3.2 Del za MSP

Del za MSP omogoča lažji dostop do posojil in lastniškega financiranja za mala in srednje velika podjetja in v omejenem obsegu tudi za mala podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo. Izvaja ga EIS.

Jamstvo EU, dodeljeno za del za MSP v skladu z uredbo o EFSI, je omejeno na 6,75 milijarde EUR za dolžniške in lastniške operacije.

Do 31. decembra 2020 je EIS podpisal operacije dela za MSP s finančnimi posredniki za skupno financiranje EIS v višini 25,5 milijarde EUR. Te operacije naj bi mobilizirale naložbe

v višini 211 milijard EUR v vseh državah članicah EU. Poleg tega je skupno 1 427 600 podjetij prejelo financiranje EFSI v okviru dela za MSP.

3.2.1 Dolžniški portfelj dela za MSP

Del dela za MSP, ki koristi jamstvo EU, na področju podpore za financiranje posojil, povečuje učinek obstoječih finančnih instrumentov EU za MSP. Njihova krepitev v okviru EFSI je omogočila hitrejše uvajanje jamstva ter to, da ti finančni instrumenti podpirajo večji obseg posojil in večje število podjetij. Podpora je namenjena zlasti naslednjim instrumentom:

- jamstveni shemi za posojila v okviru programa COSME, ki povečuje dostop do finančnih sredstev za bolj tvegana MSP;
- shemi SMEG programa InnovFin, ki se osredotoča na inovativna in raziskovalno intenzivna podjetja;
- jamstvenemu instrumentu EaSI, ki podpira mikrofinanciranje in socialna podjetja;
- jamstvenemu instrumentu za kulturne in ustvarjalne sektorje, ki daje namensko podporo MSP v kulturnih in ustvarjalnih sektorjih;
- produktu izobrazbe in usposobljenosti, ki je bil razvit kot pilotni produkt v okviru EFSI in zagotavlja financiranje posameznim študentom in učečim se, podjetjem, ki vlagajo v prekvalificiranje svojih zaposlenih, ter organizacijam, ki ponujajo izobraževanje in usposabljanje ali vlagajo vanju, ter
- produktu kombiniranja EFSI, ki je namenjen posebnim ciljem politike v državah članicah, zlasti krepitvi dostopa do finančnih sredstev v kmetijskem sektorju. Združuje sredstva iz strukturnih skladov EU ali nacionalnih skladov in EFSI.

Do 31. decembra 2020 je bilo podpisanih 437 operacij v zvezi z dolžniškim kapitalom v okviru dela za MSP za skupno financiranje v višini 15,1 milijarde EUR.

3.2.2 Lastniški portfelj dela za MSP

Del dela za MSP, ki uporablja jamstvo EU v okviru EFSI, na področju lastniškega financiranja podpira tri instrumente:

- lastniški produkt dela za MSP, v okviru katerega EIS vlaga v sklade zasebnega kapitala, sklade skladov ali družbe za sofinanciranje, ki usmerjajo financiranje z lastniškim kapitalom v podjetja v zgodnji fazi razvoja (npr. zagonska podjetja) in v podjetja v fazi širitve in rasti (npr. rastoča podjetja);
- produkt ESCALAR, ki pomaga skladom, osredotočenim na podjetja v fazi širitve, doseči večjo kritično maso, ter
- program zasebnega kredita EFSI, ki podpira raznolike dolžniške sklade ter s tem povečuje količino in raznolikost nadomestnega dolžniškega financiranja, ki je na voljo evropskim malim in srednjim podjetjem ter manjšim podjetjem s srednje veliko tržno kapitalizacijo.

Poleg tega ima del za MSP prav tako koristi od neposrednega prispevka EIB v višini 4 milijarde EUR, ki se je uporabil za razširitev mandata EIB v zvezi z viri tveganega kapitala na EIS kot podpora lastniškemu financiranju za MSP ter podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo.

Do 31. decembra 2020 je bilo podpisanih 355 operacij v zvezi z lastniškim kapitalom v okviru dela za MSP za skupno financiranje v višini 10,5 milijarde EUR.

4. Delovanje Jamstvenega sklada EU v okviru EFSI

Jamstveni sklad v okviru EFSI (v nadaljnjem besedilu: Jamstveni sklad) je bil ustanovljen na podlagi člena 12 uredbe o EFSI in se financira pretežno iz plačil iz splošnega proračuna Unije in prihodkov iz naslova operacij v okviru jamstva EU. Jamstveni sklad predstavlja likvidnostno rezervo, iz katere je plačana EIB v primeru unovčitve jamstva EU. Jamstveni sklad je treba vzdrževati na določenem odstotku (ciljna stopnja) skupnega zneska obveznosti iz jamstva EU, ki zdaj znaša 35 %. Likvidnostna rezerva je tako namenjena zagotavljanju ustrezne varnostne rezerve, da se prepreči izpostavljanje proračuna Unije nenadnim unovčitvam jamstva, kar bi lahko pomenilo krčenje porabe ali spremembe proračuna.

V skladu s sporazumom o EFSI Jamstveni sklad plača unovčitve jamstva, če njihov znesek presega razpoložljiva sredstva EIB na računu EFSI. Račun EFSI, ki ga upravlja EIB, je bil vzpostavljen za namene pobiranja prihodkov Unije iz naslova operacij v okviru jamstva EU in izterjanih zneskov ter za izplačilo unovčitev jamstva EU ter plačilo izterljivih upravnih stroškov EIB in stroškov izterjave.

S finančno uredbo[9] je bil vzpostavljen skupni sklad za rezervacije, ki vsebuje rezervacije za kritje finančnih obveznosti, ki izhajajo iz proračunskih jamstev in programov finančne pomoči v okviru večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027, ter podedovanih obveznosti. Jamstveni sklad v okviru EFSI zato od januarja 2021 predstavlja ločen razdelek v skupnem skladu za rezervacije.

4.1 Mehanizem za oblikovanje rezervacij Jamstvenega sklada

Rezervacije Jamstvenega sklada se oblikujejo:

- s prispevki iz splošnega proračuna Unije, proračun, dodeljen za oblikovanje rezervacij Jamstvenega sklada, znaša 8 425 milijonov EUR;
- s prihodki in drugimi plačili, ki jih Unija prejme v skladu s sporazumom o EFSI, ter prihodki in odplačili iz finančnih instrumentov v okviru „Instrumenta za povezovanje

[9] Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 (UL L 193, 30.7.2018, str. 1).

Evrope“[10] in sklada za energetiko, podnebne spremembe in infrastrukturo 2020 (sklada Marguerite)[11];

- z donosom (obrestmi) sredstev Jamstvenega sklada, vloženih na finančnih trgih;
- z zneski, izterjanimi od projektov, za katere je bilo unovčeno jamstvo EU.

Globalno oblikovanje rezervacij Jamstvenega sklada, ki je od januarja 2021 kot ločen razdelek del skupnega sklada za rezervacije, se določa postopoma vse do leta 2022.

4.2 Letni in kumulativni tokovi

Proračunske obveznosti in plačila za oblikovanje rezervacij Jamstvenega sklada so predstavljene v preglednici 2.

Preglednica 2 – Oblikovanje rezervacij Jamstvenega sklada

(v milijonih EUR)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Obveznosti	1 350,0	2 110,2	2 680,3	2 069,3	357,3	301,0
Plačila	0	1 018,0	2 489,6	2 013,9	1 166,2	1 248,9

Ciljno obdobje EFSI za proračun EU se je končalo 31. decembra 2020. Obveznosti iz namenskih prejemkov je mogoče izvesti do leta 2022, kadar so na voljo. Do 31. decembra 2020 je bil za oblikovanje rezervacij Jamstvenega sklada zagotovljen skupni znesek v višini 8 868 milijonov EUR, in sicer 8 425 milijonov EUR iz splošnega proračuna EU in 443 milijonov EUR iz namenskih prejemkov.

Plačila v Jamstveni sklad iz proračuna EU so načrtovana do leta 2022. Vendar je mogoče izvesti plačila iz namenskih prejemkov do leta 2023. V Jamstveni sklad je bilo efektivno vplačanih skupno približno 7 937 milijonov EUR, od katerih je bilo 7 513 milijonov EUR zagotovljenih iz splošnega proračuna EU, 424 milijonov EUR pa je bilo izterjanih kot namenski prejemki.

Do 31. decembra 2020 so operacije EFSI, ki jih upravlja EIB v okviru dela za infrastrukturo in inovacije, ustvarile skupne neto prihodke v višini 674 milijonov EUR za EU, od katerih se 243 milijonov EUR nanaša na leto 2020[12].

Za operacije EFSI v okviru dela za MSP so EU nastali skupni neto stroški v višini 452 milijonov EUR, od katerih se 295 milijonov EUR nanaša na leto 2020[13].

[10] Uredba (EU) št. 1316/2013.
[11] Uredba (ES) št. 680/2007.
[12] Podatki glede na revidirano finančno poročilo (seznam III sporazuma o EFSI).
[13] Enako kot zgoraj.

4.3 Sestava in ključne značilnosti portfelja

Naložbeni portfelj Jamstvenega sklada je investiran v skladu z načeli upravljanja, določenimi v Sklepu Komisije C(2016) 165 z dne 21. januarja 2016 o odobritvi smernic za upravljanje sredstev v jamstvenem skladu EFSI.

V navedenih smernicah je predvideno, da se s sredstvi v naložbenem portfelju zagotovi zadostna likvidnost za morebitne unovčitve jamstva ter hkrati optimalen donos in stopnja tveganja, ki je združljiva z ohranjanjem visoke ravni varnosti in stabilnosti.

Sprejete so bile naložbene strategije in strategije obvladovanja tveganj, ki odražajo naložbene cilje in obete glede tržnih razmer. Naložbeni pristop je usmerjen v večjo diverzifikacijo v različnih razredih sredstev s stalnim donosom.

Decembra 2020 je bil naložbeni portfelj sestavljen predvsem iz vrednostnih papirjev, ki so jih izdale države, poddržavni subjekti, naddržavni subjekti in agencije (46,8 % tržne vrednosti), ter podjetniških (20,3 % tržne vrednosti) in kritih obveznic (17,1 % tržne vrednosti). Približno 5,2 % portfelja je bilo vloženega v likvidne in visoko ocenjene (AA/AAA) naložbe, denominirane v USD. Izpostavljenost teh naložb valutnemu tveganju je bila zavarovana.

Trajanje portfelja konec leta 2020 je bilo 3,19 leta, njegova povprečna bonitetna ocena pa je BBB+.

Večina portfelja je naložena v likvidne vrednostne papirje, zadosten del (25 % skupne vrednosti portfelja) pa zapade v manj kot 12 mesecih.

Profil portfelja, kar zadeva trajanje, kreditno tveganje in likvidnost, je bil usklajen z napovedanimi denarnimi tokovi iz operacij EFSI v okviru jamstva EU (npr. napovedane unovčitve, prihodki).

Decembra 2020 je delež instrumentov v zvezi z okoljskimi, socialnimi in upravnimi vidiki (ESG)[14] v portfelju znašal 9,5 %.

4.4 Donosnost

Donosnost je izračunana na časovno tehtani podlagi, da nanjo ne bi vplivala velikost portfelja, ki se je v obdobju precej povečala.

Jamstveni sklad je od uvedbe aprila 2016 do decembra 2020 dosegel absolutno donosnost v višini 2,4 %. Ta donos je bil dosežen ob močno negativnih obrestnih merah, zlasti za izpostavljenosti, ki jih trgi zaznajo kot izpostavljenosti „brez kreditnega tveganja“ in likvidne izpostavljenosti v Evropi. Za ponazoritev, donos triletnih nemških obveznic je bil konec leta 2020 –0,77 %.

[14] Okoljska in socialna merila ter merila v zvezi z upravljanjem.

4.5 Ocena ustreznosti ciljne stopnje in ravni sredstev Jamstvenega sklada

Ciljna stopnja Jamstvenega sklada je bila prvotno določena na 50 % celotnih obveznosti jamstva EU. Ta cilj je bil predviden pred začetkom veljavnosti sporazuma o EFSI.

Leta 2016 je Komisija v notranji oceni EFSI[15] sklenila, da bi se lahko rezervacije za Jamstveni sklad prilagodile. Iz ocene tveganja različnih produktov, ki so podprti z jamstvom EU, je razvidno, da bi bil na splošno proračun Unije zadostno zaščiten pred morebitnimi unovčitvami jamstva EU s prilagojenim ciljnim odstotkom za rezervacije Jamstvenega sklada v višini 35 %, ob upoštevanju povračil, prihodkov in povratnih dotokov iz operacij EFSI.

Evropski parlament in Svet sta odobrila predlog Komisije, ciljna stopnja pa je bila določena na ravni 35 % skupnih obveznosti jamstva EU, in sicer od začetka veljavnosti uredbe o EFSI 2.0.

Ocena tveganja različnih produktov, ki so podprti z jamstvom EU, izvedena februarja 2021, potrjuje, da bi bil na splošno proračun Unije zadostno zaščiten pred morebitnimi unovčitvami v okviru jamstva EU s ciljno stopnjo 35 %, ob upoštevanju povračil, prihodkov in povratnih dotokov iz operacij EIB.

5. Sklepi

Z najnovejšo neodvisno oceno uporabe uredbe o EFSI, ki je podprla predlog Komisije o uredbi o ustanovitvi programa za InvestEU[16], je bilo ugotovljeno, da je jamstvo EU na splošno ustrezno in učinkovito. Zlasti ravni jamstva EU in prispevkov EIB so bile ustrezne, saj so skupini EIB omogočile, da je mobilizirala raven naložb v skladu s pričakovanji. Prilagoditev ciljne stopnje za Jamstveni sklad iz uredbe o EFSI 2.0 je privedla do učinkovitejše porabe proračuna EU. Poleg tega so bile posledice za druge dele proračuna EU omejene, kar je povečalo učinkovitost proračunske podpore EU. Splošni pristop k modeliranju ciljne stopnje EFSI se je tudi zdel ustrezen in v skladu s prakso v tem gospodarskem sektorju.

Do konca leta 2020 je EFSI spodbudil kumulativne naložbe v višini 545,3 milijarde EUR v vseh državah članicah, s čimer je bil presežen cilj 500 milijard EUR ob blaženju posledic COVID-19 za evropsko gospodarstvo.

Komisija bo leta 2021 začela izvajati naknadno vrednotenje EFSI, ki naj bi ga Evropskemu parlamentu in Svetu posredovala do konca leta 2022.

[15] SWD(2016) 297.
[16] SWD(2018) 314 final.